

รายวิชา ภาษาศาสตร์เบื้องต้น (Introduction to Linguistics)

โดย...พระครูปริยัติสโธธาน ดร.

สัปดาห์ที่ 2

ภาษาศาสตร์และขอบเขตการศึกษา

1. ความหมายของภาษาศาสตร์ (Linguistics)

ความหมายของภาษาศาสตร์

ภาษาศาสตร์ (Linguistics) คือ ศาสตร์ที่ศึกษาภาษาอย่างเป็นระบบและเป็นวิทยาศาสตร์ โดยศึกษาธรรมชาติ โครงสร้าง หน้าที่ การใช้ภาษา และกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษามือ

Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็น "บิดาแห่งภาษาศาสตร์สมัยใหม่" กล่าวว่า ภาษาศาสตร์เป็นการศึกษาระบบของสัญลักษณ์ (system of signs) ที่มนุษย์ใช้สื่อสารกัน

David Crystal (2008) ให้ความหมายว่า

"Linguistics is the scientific study of language."

หมายถึง "ภาษาศาสตร์คือการศึกษาภาษาโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์"

สิ่งที่ภาษาศาสตร์ศึกษา

- เสียงของภาษา (Phonetics)
- ระบบเสียง (Phonology)

- การสร้างคำ (Morphology)
- โครงสร้างประโยค (Syntax)
- ความหมาย (Semantics)
- การใช้ภาษาในสังคม (Sociolinguistics)
- ภาษาและสมอง (Psycholinguistics)

ตัวอย่าง

ประโยค:

ฉันกินข้าวแล้ว

นักภาษาศาสตร์จะศึกษา เช่น

- เสียงของคำว่า "ข้าว"
- โครงสร้างประโยค ประธาน + กริยา + กรรม
- ความหมายของคำ
- บริบทที่ใช้ประโยคดังกล่าว

2. ความแตกต่างระหว่างการเรียนภาษาและภาษาศาสตร์

การเรียนภาษา	การเรียนภาษาศาสตร์
เน้นการใช้ภาษา	เน้นการวิเคราะห์ภาษา
มุ่งพัฒนาทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน มุ่งศึกษาธรรมชาติและระบบของภาษา	
ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	ศึกษาว่าภาษาทำงานอย่างไร
เน้นความถูกต้องในการใช้ภาษา	เน้นการอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษา

ตัวอย่าง

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ผู้เรียนศึกษา

- คำศัพท์
- ไวยากรณ์
- การสนทนา
- การเขียน

เช่น

I am a student.

ผู้เรียนต้องรู้ว่าแปลว่าอะไรและใช้เมื่อใด

การเรียนรู้ภาษาศาสตร์

นักภาษาศาสตร์สนใจว่า

- ทำไมประโยคนี้ต้องใช้ "am"
- โครงสร้างประโยคเป็นอย่างไร
- ประธานสัมพันธ์กับกริยาอย่างไร

เช่น

I + am + a student

เป็นโครงสร้าง

Subject + Verb + Complement

แนวคิดของนักวิชาการ

Noam Chomsky (1965) เสนอว่า

มนุษย์มีความสามารถทางภาษาโดยกำเนิด (Linguistic Competence) และภาษาศาสตร์ควรศึกษาระบบความรู้ทางภาษาที่อยู่ในสมองของมนุษย์

ดังนั้น การเรียนภาษาเป็นการใช้ภาษา ส่วนการเรียนภาษาศาสตร์เป็นการศึกษาความรู้เกี่ยวกับภาษา

3. ขอบเขตและวิธีการศึกษาทางภาษาศาสตร์

3.1 ขอบเขตการศึกษาทางภาษาศาสตร์

ภาษาศาสตร์ครอบคลุมหลายสาขา ดังนี้

1) สัทศาสตร์ (Phonetics)

ศึกษาการผลิตเสียง การส่งผ่านเสียง และการรับรู้เสียง

ตัวอย่าง

เสียง /p/ ในคำว่า

- pen
- paper

2) ลักษวิทยา (Phonology)

ศึกษาระบบเสียงและหน้าที่ของเสียงในภาษา

ตัวอย่าง

ภาษาไทย

- มา
- ม้า
- ม้า
- ม้า
- ม้า

วรรณยุกต์ที่ต่างกันทำให้ความหมายเปลี่ยน

3) สันฐานวิทยา (Morphology)

ศึกษาหน่วยคำและการสร้างคำ

ตัวอย่าง

un + happy = unhappy

คำว่า unhappy เกิดจากการเติม prefix

4) วากยสัมพันธ์ (Syntax)

ศึกษาโครงสร้างประโยค

ตัวอย่าง

The boy eats rice.

โครงสร้าง

Subject + Verb + Object

5) อรรถศาสตร์ (Semantics)

ศึกษาความหมาย

ตัวอย่าง

คำว่า

bank

อาจหมายถึง

- ธนาคาร
- ริมฝั่งแม่น้ำ

6) วจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

ศึกษาความหมายตามบริบท

ตัวอย่าง

ห้องนี้ร้อนจัง

อาจหมายถึง

- บอกอุณหภูมิ
- ขอให้เปิดพัดลม

3.2 วิธีการศึกษาทางภาษาศาสตร์

นักภาษาศาสตร์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่

1. การสังเกต (Observation)

เก็บข้อมูลภาษาจากการใช้จริง

2. การเก็บข้อมูล (Data Collection)

เช่น

- การสัมภาษณ์
- การบันทึกเสียง

- แบบสอบถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)

วิเคราะห์รูปแบบทางภาษา

4. การสร้างสมมติฐาน (Hypothesis)

อธิบายปรากฏการณ์ทางภาษา

5. การทดสอบสมมติฐาน (Verification)

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุป

แนวคิดของนักวิชาการ

Leonard Bloomfield (1933)

เสนอว่าการศึกษาภาษาควรอาศัยข้อมูลที่สังเกตได้จริงและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

4. ภาษาศาสตร์เชิงทฤษฎีและภาษาศาสตร์ประยุกต์

4.1 ภาษาศาสตร์เชิงทฤษฎี (Theoretical Linguistics)

เป็นการศึกษาธรรมชาติ โครงสร้าง และกฎเกณฑ์ของภาษา เพื่อสร้างทฤษฎีอธิบายการทำงานของภาษา

สาขาที่เกี่ยวข้อง

- Phonetics
- Phonology
- Morphology
- Syntax
- Semantics
- Pragmatics

ตัวอย่าง

ศึกษาเหตุผลว่า

เด็กกินข้าว

เป็นประโยชน์ที่ต้องตามหลักไวยากรณ์

แต่

กินเด็กข้าว

ผิดโครงสร้างภาษาไทย

นักวิชาการสำคัญ

Noam Chomsky

เสนอทฤษฎีไวยากรณ์กำเนิด (Generative Grammar)

ซึ่งอธิบายว่ามนุษย์สามารถสร้างประโยคใหม่ได้ไม่จำกัดจำนวนจากกฎจำนวนจำกัด

4.2 ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics)

เป็นการนำความรู้ทางภาษาศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง

ขอบเขตสำคัญ

1. การสอนภาษา
 2. การแปล
 3. การพัฒนาหลักสูตร
 4. พจนานุกรม
 5. ภาษากับเทคโนโลยี
 6. การวางแผนภาษา
-

ตัวอย่าง

ด้านการสอนภาษา

นำทฤษฎีการรับภาษาที่สองมาใช้สอนภาษาอังกฤษ

ด้านการแปล

วิเคราะห์ความหมายเชิงบริบทเพื่อให้แปลได้ถูกต้อง

ด้านเทคโนโลยี

การพัฒนา

- Google Translate
- ระบบรู้จำเสียงพูด
- Chatbot

ล้วนใช้ความรู้ทางภาษาศาสตร์ประยุกต์

เปรียบเทียบภาษาศาสตร์เชิงทฤษฎีและภาษาศาสตร์ประยุกต์

ภาษาศาสตร์เชิงทฤษฎี ภาษาศาสตร์ประยุกต์

ศึกษาธรรมชาติของภาษา นำความรู้ไปใช้

สร้างทฤษฎี แก้ปัญหา

มุ่งอธิบายภาษา มุ่งพัฒนาการใช้ภาษา

เน้นงานวิจัยพื้นฐาน เน้นงานวิจัยเชิงปฏิบัติ

สรุป

ภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาภาษาอย่างเป็นระบบและใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยต่างจากการเรียนภาษาซึ่งมุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาศาสตร์มีขอบเขตกว้างครอบคลุมตั้งแต่เสียง คำ ประโยค ความหมาย และการใช้ภาษาในสังคม ทั้งยังแบ่งเป็นภาษาศาสตร์เชิงทฤษฎีที่มุ่งอธิบายธรรมชาติของภาษา และภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่นำองค์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน การแปล และเทคโนโลยีภาษา

คำสั่ง:

1. จงอธิบายความแตกต่างระหว่าง “การเรียนรู้ภาษา” และ “การเรียนรู้ภาษาศาสตร์” พร้อมยกตัวอย่างประกอบอย่างน้อย 2 ตัวอย่าง และอธิบายว่าความรู้ทางภาษาศาสตร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการประกอบอาชีพได้อย่างไร
2. สรุปลำดับของภาษาศาสตร์ มีกี่สาขา ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง?

เอกสารอ้างอิง

- Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Crystal, D. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (6th ed.). Oxford: Blackwell.
- Saussure, F. de. (1916/1983). *Course in General Linguistics*. London: Duckworth.
- Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2018). *An Introduction to Language* (11th ed.). Boston: Cengage Learning.
- Yule, G. (2020). *The Study of Language* (7th ed.). Cambridge: Cambridge University Press.